

SPECIALISTEXAMEN I ALLMÄNMEDICIN ÅR 2023-2024

INSTRUKTION FÖR EXAMINAND

Det mesta du behöver veta om specialistexamens genomförande står i den här examensinstruktionen. Läs den noga! Om du inte hittar det du söker, kontakta din examinator eller examenskansliet, examen@sfam.se.

INNEHÅLL OCH TIDPLAN

* Anmälan	Inlämnad senast 31 augusti 2023 . Anmälningsblankett finns på hemsidan www.sfam.se . Du får en examinator utsedd i slutet av september 2023. Du ska då själv omgående ta kontakt med din examinator för att planera examensprocessen. Antal platser kan komma att vara begränsat.	
* Portfölj	Inlämnad senast 2 oktober 2023 . Följ anvisningarna nedan på sidan 3 och framåt. Börja gärna skriva den så snart du fått besked att du är antagen. Obs!Handledarutlåtande ingår också.	Sidan 3
* Skriftligt prov	Måndag 16 oktober 2023 kl 13-16 på egen mottagning . Du ska anmäla skrivningshanterare till examenskansliet senast 2 oktober 2023 (namn, e-post, telefonnummer). Resultat av provet blir klart i början av december.	Sidan 5
* Uppsats	Inlämnad senast 6 mars 2024	Sidan 6
* Praktikdag	Genomförd senast 6 mars 2024	Sidan 7
Examensavslutning	Examensavslutning vid SFAM:s kongress i Uppsala 24-26 april 2023 .	Sidan 9
* = obligatoriskt moment		

VART SKA DOKUMENTEN SKICKAS?

Nästan all kommunikation sker med e-post. Tänk på att kolla din skräppost, ifall något examensmejl har hamnat där. Om du byter e-postadress, meddela genast examen@sfam.se

Namnge dina dokument så att det framgår att de kommer från dig, till exempel "Lena Berg Portfölj". Det blir svårt för kansliet att hålla reda på dokumenten om de bara heter *Portfölj* eller *Uppsats* eller liknande.

- **Portfölj** skickas med e-post till **examinator** samt till **examenskansliet** (examen@sfam.se).
- **Uppsats** skickas med e-post till **examinator** samt till **examenskansliet** (examen@sfam.se).
- **Video** sänds till **examinator** senast fyra veckor före praktikdagen i rekommenderat brev, tillsammans med dokument enligt anvisning nedan.
- **Intyg om att uppsats är godkänd av FoU-enhet** skickas i förekommande fall till **examinator** med brev eller skannat. Se nedan under rubriken Uppsats.

NÄR FÅR MAN GÖRA SPECIALISTEXAMEN?

1. Om du ännu inte är specialist, men beräknas vara klar med din specialistbehörighet i allmänmedicin senast i oktober 2024, kan du inleda examen 2023 och bli diplomerad 2024.

2. Om du redan är specialist i allmänmedicin får du genomföra examen när som helst utan övre tidsgräns. För handledarens uppgifter inom examensmomenten kan du då göra så här:

- Du kan be din ST-handledare att åta sig handledarens uppgift för examen: att skriva handledarkommentar för portföljen samt delta i samtal under praktikdagen.

- Du kan be någon kollega som känner dig väl att åta sig handledarens uppgift för examen.
- Om inget av dessa alternativ fungerar, kontakta din examinator eller examenskansliet, så löser vi det.

HUR LÅNG TID TAR EXAMENSPROCESSEN?

Vanligen genomförs examensmomenten under ett halvår med början på hösten. Om något moment inte blir klart i tid till sista inlämningsdag på våren kan du skjuta upp momentet och avsluta examen året därpå.

Räkna med att du behöver en eller ett par dagar för att skriva portföljen, en dag för skriftliga provet, en dag för att spela in och kopiera video, en dag för praktikdagen, och ett par dagar att ha i reserv.

EXAMINATOR

För varje examinand utser SFAM en examinator som är huvudansvarig för bedömningen. Examinator kan ha stöd av en rådgivare, som är en van examinator. Grundkravet för att vara examinator är att ha deltagit i SFAM:s kurs i kompetensvärdering samt att vara specialist i allmänmedicin med goda vitsord från sina kollegor. Examinatorerna upprepar kursen med några års mellanrum.

KOSTNAD

Examensavgift, se sidan om specialistexamen på SFAM:s hemsida, www.sfam.se.

Examensavslutningen hålls i samband med SFAM:s vetenskapliga kongress under våren, och examinander med godkänd examen deltar utan att betala kongressavgift, men du (din arbetsgivare) står för kostnaden för resa och logi.

HISTORIK OCH ARRANGÖR

Specialistexamen i allmänmedicin arrangeras sedan 1989 av Svensk förening för allmänmedicin (SFAM). SFAM är medlemsförening i Svenska Läkaresällskapet. SFAM:s råd för kompetensvärdering ansvarar för genomförande och utveckling av examen. 911 allmänläkare har hittills genomfört examen (till och med våren 2023).

HUVUDANSVARIGA FÖR EXAMEN

Ulf Måwe
ordförande i SFAM:s kompetensvärderingsråd
tel 0730-71 19 58
ulf@mawe.se

Karin Lindhagen
samordnare för examen, medlem i SFAM:s kompetensvärderingsråd
tel 070 – 660 10 81
karin.lindhagen@sfam.se

ANMÄLAN – SENAST 31 AUGUSTI 2023

Anmälningsformulär finns på SFAM:s hemsida, sfam.se under Utbildning/Specialistexamen.

Du får besked om vem som är din examinator i slutet av september. Du ska då genast ta kontakt med din examinator för att komma överens om planeringen av examensprocessen. Om det krånglar, hör av dig till examenskansliet examen@sfam.se.

PORTFÖLJ – SENAST 2 OKTOBER 2023

Examensportföljen består av fyra delar. Skicka den som **ett enda samlat dokument** till examinator samt till examenskansliet – examen@sfam.se. Namnge filen så det framgår att den kommer från dig, t ex ”*Kim Berg Portfölj*”.Handledarens yttrande kan dock skickas separat. Din examinator skickar en kort presentation av sig själv till dig ungefär samtidigt som du skickar in portföljen.

A. SAMMANSTÄLLNING AV KOMPETENSUTVECKLING

3-5 A4-sidor

Du ska **beskriva och reflektera över** hur du har uppfyllt målbeskrivningen för specialistkompetens i allmänmedicin.

PERSONUPPGIFTER:

- Namn, personnummer
- Adress till arbete och bostad, telefonnummer, e-postadress.
- Legitimationsår.
- Vilken målbeskrivning du följer (2008, 2015, 2021).
- Handledare i allmänmedicin. (Om du inte har någon aktuell handledare, se ovan, sidan 2) .
- Studierektor
- Chef (titel, profession).
- Du får gärna bifoga ett foto av dig själv.

INTRODUKTION

- Presentation av dig själv.
- Varför du har blivit allmänläkare.
- En läkare som har varit din förebild.
- Varför du har anmält dig till specialistexamen.
- Här kan du också skriva kortfattat om dina meriter utöver ST-utbildningen, i den mån du bedömer det som relevant för din utveckling till specialist i allmänmedicin.

SPECIALISERINGSTJÄNSTGÖRING

- **Beskriv övergripande** hur du har gått tillväga för att uppnå målen för ST-utbildningen i den målbeskrivning du följer. (Obs! Du behöver inte redogöra för varje delmål).
- **Värdera** de olika inslagen i din väg till allmänmedicinsk kompetens, såväl tjänstgöringar som teoretisk utbildning. Vad var bra och givande? Vad var mindre bra? Är det något du saknar?
- Använd gärna målbeskrivningens definition av allmänmedicin samt rubrikerna
 - Medicinsk kompetens
 - Kommunikativ kompetens
 - Ledarskapskompetens
 - Kompetens inom medicinsk vetenskap och kvalitetsarbete.
- Beskriv **översiktligt** var du har tjänstgjort på vårdcentral och under sidoutbildning, deltagande i ST-seminarier och/eller FQ-grupp, kurser och konferenser, samt litteratur som varit viktig för dig.
- Bifoga en kortfattad lista över dina tjänstgöringar och kurser.
- Om du har genomgått Mitt-i-ST eller annan mittvärdering, beskriv den och vad den betydde för din fortsatta utbildning till specialist i allmänmedicin.

B. SJÄLVVÄRDERING

2-3 A4-sidor

Självvärderingen ska belysa olika områden av din allmänmedicinska kompetens och sätta dessa i relation till din utbildning – vad du har uppnått och vad du saknar. Formulera dig fritt men beakta särskilt följande områden:

- allmänmedicinskt arbetssätt
- kontinuitet i patient-läkarrelationen
- konsultationen och patient-läkarrelationen
- medicinska kunskaper
- hur du inhämtar kunskaper och fakta
- dokumentation – journaler, intyg, brev etc.
- hantering av medicinsk-teknisk utrustning på din vårdcentral
- ledarskaps- och organisationserfarenheter
- samarbete med andra på och utanför din egen arbetsplats
- specialintressen, specialuppdrag
- **Vilka är dina bästa sidor?**
- **Vad skulle du vilja utveckla ytterligare?**

C. BESKRIVNING OCH VÄRDERING AV HANDEDNINGEN

CIRKA 1 A4-sida

Beskriv hur handledningen har fungerat. Formulera dig fritt men beakta särskilt följande aspekter:

- Omfattning och innehåll i din handledning
- Hur har utvecklingen till allmänläkare stimulerats?
- Vilken roll har din handledare haft i din konsultationsträning? Hur har den utformats?
- I vilken grad har du haft möjlighet att påverka din arbetssituation, utbildning och patientkontinuitet?
- Vem har varit handledare för ditt projektarbete? Hur har den handledningen utformats?
- Vad skulle du vilja förbättra till nästa ST-läkare?

D. HANDEDARUTLÅTANDE.

Handledaren skriver ett separat eget dokument som skickas till examinator samt examenskansliet examen@sfam.se, och förstås till dig som är examinand, senast **3 oktober 2023**. Har du ingen aktuell handledare – se sidan 2.

Följande vill vi be handledaren beskriva:

- Hur länge och när du var handledare för examinanden.
- Hur handledningen har varit utformad.
- Kommentarer till examinandens självvärdering (punkt B i portföljen).
- Övrigt att förmedla.

MOMENTANSVARIGA FÖR PORTFÖLJEN:

Birgit Breitholtz
Boden
070-686 60 62
birgitbreitholtz@gmail.com

Gunilla Steninger
gunilla.steninger@gmail.com

LEDARSKAP

Aspekter av ledarskap bedöms i samtliga examensmoment. I portföljen bör det framgå vilken utbildning och träning i ledarskap du har haft under din utbildning och hur du själv bedömer din förmåga till ledarskap. Under praktikdagen visar du exempel på din ledarskapsförmåga. Uppgifter i skriftliga provet kan beröra ledarskapsfrågor. Att genomföra ett projektarbete är i sig en övning i ledarskap. Uppsatsen kan också ha aspekter av ledarskap som tema. Se även Bilaga 7 om ledarskap.

MOMENTANSVARIGA FÖR LEDARSKAP:

Vakant

SKRIFTLIGT PROV – MÅNDAG 16 OKTOBER 2023 KLOCKAN 13-16 PÅ DIN MOTTAGNING.

Det skriftliga provet äger rum samtidigt i hela landet. Har du tvingande förhinder detta datum, kontakta examen@sfam.se så försöker vi hitta en lösning. Du skriver provet på dator på din arbetsplats. Du får använda internet men uppgifterna är utformade så att det inte är nödvändigt. Detaljerade anvisningar får du med provet på skrivningsdagen.

Du ska själv utse en skrivningshanterare, som tar emot det skriftliga provet, vilket skickas i god tid via e-post. Skrivningshanteraren lämnar provet utskrivet på papper till dig när skrivtiden börjar, och ser till att tidsramen hålls. Det kan vara din handledare, en läkarsekreterare eller en annan medarbetare på din arbetsplats.

Senast 3 oktober ska du meddela **skrivningshanterarens namn, e-post-adress och telefonnummer** till examen@sfam.se.

Svaren granskas anonymt och du kommer att få ett **kodnummer** som ska skrivas på varje uppgift.

När skrivtiden är slut ska du genast skicka dina svar med e-post som Word-fil eller PDF-fil till examen@sfam.se. Svaren kommer att skickas vidare till dem som granskar provet, och sedan till din examinator när granskningen är klar.

PROVETS UTFORMNING

I provet presenteras ett antal situationer från allmänmedicinsk verksamhet. Du ska beskriva hur du skulle handlägga dem på din egen vårdcentral. Du ska också motivera dina överväganden och beslut. Dina svar ska visa allmänmedicinsk kunskap och ett allmänmedicinskt förhållningssätt till patienten och situationen. Det kan t.ex. gälla helhetsperspektiv, patientcentrering, resurs- och tidsanvändning, långsiktigt och preventivt tänkande, etiska aspekter, prioritering, eller hur du som allmänläkare agerar jämfört med andra specialister.

På SFAM:s hemsida, www.sfam.se, under rubriken Utbildning/Specialistexamen, kan du hitta prov från tidigare år för att orientera dig om vilken typ av uppgifter det handlar om. Där finns också exempel på bra givna svar.

BEDÖMNING AV PROVET

Dina svar bedöms av en grupp examinators som parvis granskar varsin uppgift. Provet utgör också ett underlag för diskussion med din examinator. Vid den gemensamma avslutningen av examen hålls en genomgång av det skriftliga provet.

Resultat av provet meddelas i början av december 2023.

MOMENTANSVARIGA FÖR SKRIFTLIGA PROVET:

Gunnar Sandström
Primärvårdens Utbildningsenhet, Region Skåne
070-315 88 94
Gunnar.Sandstrom@skane.se

UPPSATS INKLUSIVE SAMMANFATTNING – KLAR SENAST 6 MARS 2024

Skicka uppsatsen, inklusive en **sammanfattning** (Abstract) på högst 250 ord, till **examinator** samt **examenskansliet** (examen@sfam.se.) Uppsatsen bör vara sparad i Word-format eller som PDF-fil och om möjligt utgöra **ett enda samlat dokument** som inkluderar även tabeller, grafer och bilagor. Namnge dokumentet så det framgår att du är författaren, t.ex. "Anna G-son ST-uppsats" eller "Bo Ek Antibiotikaprojekt".

Sammanfattningarna publiceras på SFAM:s hemsida, och finns tillgängliga under SFAM:s kongress.

ARBETETS INNEHÅLL OCH OMFATTNING

Uppsatsen ska ha allmänmedicinsk relevans. Den utgörs vanligen av det vetenskapliga arbete som ingår i ST-utbildningen. Omfånget bör motsvara 7,5 universitetspoäng (motsvarande cirka fem veckors arbete).

BEDÖMNING

För att en uppsats ska bli godkänd i specialistexamen krävs både **vetenskaplig kvalitet** och **allmänmedicinsk relevans**.

A. Om din uppsats redan är godkänd av en FoU-enhet eller allmänmedicinsk institution, exempelvis i anslutning till en kurs i forskningsmetodik, så innebär det att den vetenskapliga kvaliteten är godkänd för specialistexamen. Examinators uppgift är i sådant fall enbart att bedöma allmänmedicinsk relevans. Du ska då skicka ett **intyg** till din examinator från den instans som godkänt uppsatsen vetenskapligt. Det kan vara fritt skrivet eller följa den mall som finns i Bilaga 8. (Obs! Detta är inte samma som intyget om delmoment i ansökan om specialistbehörighet).

B. Om din uppsats inte redan är godkänd vetenskapligt enligt punkt A granskar examinator både den vetenskapliga kvaliteten och den allmänmedicinska relevansen.

Bilaga 11 till instruktionerna för examen innehåller skriften *Skrivande allmänläkare*, Supplement till tidskriften AllmänMedicin 1/2003. Den innehåller bland annat riktlinjer för bedömning av projektarbeten.

REDOVISNING AV UPPSATSEN PÅ SFAM:S KONGRESS

Vid examensavslutningen redovisas uppsatsen muntligt i seminarieform. Den är då redan godkänd. Att delta i avslutningen krävs inte för godkänd examen, men så gott som alla brukar göra det. Flera uppsatser presenteras samtidigt i parallella sessioner. Du får använda **10 minuter** för att presentera din uppsats. Därefter ger en särskilt utsedd bisittare kommentarer i dialog med dig, och åhörarna får sedan ställa sina frågor.

MOMENTANSVARIGA FÖR UPPSATSEN:

Robert Svartholm
Luleå
070-623 45 09
polarull.svartholm@telia.com

Karin Lindhagen
Uppsala
070-660 10 81
karin.lindhagen@sfam.se

PRAKTIKDAG – SENAST 6 MARS 2024

Syftet med praktikdagen är att examinator ska kunna bedöma dig i ditt allmänmedicinska arbete på din mottagning. En stor del av dagen ägnas därför åt medsittning vid patientbesök. I praktikdagen ingår också samtal med din handledare och din chef samt genomgång av dina examensdokument.

INFÖR PRAKTIKDAGEN

Kontakta snarast möjligt din examinator för att komma överens om tid för praktikdagen. Stäm av tidpunkten med din handledare och din chef så att de har möjlighet att vara med.

Senast fyra veckor före praktikdagen ska du skicka videoinspelade konsultationer till din examinator med tillhörande egenbedömning samt journalkopior enligt anvisning nedan. Inspelningen ska sparas på ett USB-minne, om möjligt krypterat, och skickas **väl förpackat i rekommenderat brev**. Se bilaga 2 om videoteknik och videoetik.

VIDEOINSPELNING AV PATIENTBESÖK

- Spela in 2-4 konsultationer på mottagningen efter patienternas medgivande (eller annat antal om du och din examinator kommer överens om det). Det ska vara färskinspelningar med konsultationer av olika karaktär – akut/planerat, unga/gamla, olika hälsoproblem osv.
- Hela besöket ska vara med. Du kan vända bort kameran vid känsliga delar av kroppsundersökningen, men lämna ljudet på. Blir det ett uppehåll för t ex provtagning, sätt på kameran igen vid den avslutande delen av besöket. Det är viktigt att den kommer med.
- Be patienten att videon får användas till din examen och gärna också för utbildning av examinatore. Blankett för patientens medgivande finns i bilaga 3. Spara medgivandebblanketten på säkert ställe. (Den ska **inte** skickas till examinator!).
- För tips om etik och god videoteknik, läs Bilaga 2, Videoetik och videoteknik.

- Spara videoinspelningarna på ett USB-minne, om möjligt krypterat.
- Om det finns fler inspelningar på USB-minnet än vad som anges ovan ska du ange vilka inspelningar du vill att examinator ska bedöma.
- Märk inspelningen med patienternas kön, ålder och inspelningens längd.
- Skriv din egen bedömning av varje konsultation enligt mall i Bilaga 4, Egenvärdering video.
- Du ska också bifoga **journalkopior** enligt instruktion nedan, dels från videoinspelade patienter, dels från andra patienter som du har känt länge, skrivit intyg för, osv enligt nedan.
- Skicka video, egenvärderingar samt journalkopior till examinator **senast 4 veckor före praktikdagen**. Det ska skickas som **rekommenderat brev**, så att du har kvitto på att det är inlämnat. Förpacka väl så att inte kuvertet går sönder av USB-minnets kanter, och så att stickan inte kan ramla ut om kuvertet blir skadat. Tejpa gärna fast stickan på ett kraftigt papper. Tänk på att inspelningen innehåller patientinformation och ska behandlas med sekretess precis som journalhandlingar. Du får **absolut inte** skicka inspelningen med e-post eller lägga ut den på online-media som Dropbox, Youtube eller liknande.
- Efter praktikdagen får du tillbaka dina inspelningar, om inte annat särskilt avtalas.

JOURNALKOPIOR – MEDICINSK DOKUMENTATION

Journalkopior skickas till examinator tillsammans med videoinspelningarna. Obs! Journalkopiorna ska vara avidentifierade. Anteckna ålder och kön, men klipp bort namn och personnummer. (Att stryka över med tuschpenna är inte tillräckligt!).

Du ska ha med:

1. Kopia av journalanteckning från varje videoinspelad konsultation.
2. Kopior av journaler så att du **sammanlagt** får med journaler för:
 - **2 akutfall**
 - **2 långsiktiga fall**, där det finns journalanteckningar för patientens samtliga besök hos dig (minst två planerade besök). Ta även med annat väsentligt journalmaterial, t ex lab-resultat, medicinlistor, remisser, brev, intyg.
 - **Intyg**, t.ex. Läkarutlåtande om hälsotillstånd, intyg till Arbetsförmedlingen, sjukintyg för längre sjukskrivning eller annat mer omfattande intyg. Relevant del av journal ska också vara med.
 - **Remiss** till annan specialist (inte enbart röntgen eller annan medicinsk service).

Detta innebär att du vanligtvis behöver ha med journaler både från de videoinspelade patienterna och från några patienter som inte var med på videoinspelningarna. Om du har problem att få med alla dessa aspekter, kontakta examinator. Observera att en och samma journal kan omfatta ett fall där såväl remiss som intyg ingår.

GENOMFÖRANDE AV PRAKTIKDAGEN

Praktikdagen omfattar totalt 6-8 timmar. Upplägget kan variera efter överenskommelse mellan examinator och examinand. Informera i god tid den som sköter tidbokningen på din mottagning om att **detta är en annorlunda dag, som inte följer mottagningens vanliga bokningsrutiner**.

Förslag till innehåll: i praktikdag:

- Introduktion inför medsittning. Visa vårdcentralen för examinator.
- Medsittning. 4 – 6 patientbesök, såväl akuta som planerade och med variation beträffande patientens ålder och typ av hälsoproblem – till exempel både någon äldre patient med flera kroniska sjukdomar och något barn. Bedömning sker enligt bilagorna 1 och 5 (Bedömning av konsultation och Underlag för bedömning av konsultation).
- Samtal med handledare och verksamhetschef. Om du saknar aktuell handledare – se sidan 2.
- Återföring om medsittningen samt dialog kring några av de övriga aspekter av allmänmedicinsk kompetens som värderats i examens olika moment.
- Sammanfattning. Utvärdering av dagen.

Samtalen är en del av examen. Slutlig bedömning gör examinator efter att ha samlat sina intryck efter hemkomsten, eventuellt i samråd med rådgivaren och/eller momentansvariga. Examinator skriver en examensrapport som sänds till dig och till SFAM:s examenskansli. Den bör vara klar inom tre veckor efter praktikdagen, om inte du och din examinator kommer överens om annat. Instruktion för examinator finns i särskilt dokument på www.sfam.se.

MOMENTANSVARIGA FÖR PRAKTIKDAGEN

Cecilia Ryding
070-752 88 58
cecilia.ryding@telia.com

Meta Wiborgh
070-212 23 96
mwiborgh@gmail.com

GODKÄNNANDE AV EXAMEN – BETYG

När alla fyra examensmomenten är godkända är specialistexamen godkänd. Förekommande betyg är **godkänd** eller **ännu ej godkänd**. Ingen annan gradering görs. Den som får betyget ”ännu ej godkänd” på något moment har rätt till ny bedömning i följande års examen utan ny avgift.

Diplom utdelas vid examensavslutningen. För den som är förhindrad att delta vid avslutningen skickas diplom per post.

EXAMENSAVSLUTNING 24-26 APRIL VID SFAM:S KONGRESS I UPPSALA

Examensavslutningen sker i anslutning till SFAM:s vetenskapliga kongress som hålls Uppsala 24-26 april 2024

Under kongressen hålls examinandmöte om hur examen har fungerat, genomgång av skriftliga provet, presentation av examensuppsatser gruppvis i seminarier, samt diplomutdelning i samband med kongressens bankett. Däremellan finns tid att delta i kongressens allmänna aktiviteter. Som nyexaminerad betalar du ingen kongressavgift men du (=din arbetsgivare) får stå för kostnaden för resa och logi.

Mer information om kongressen kommer att finnas på SFAM:s hemsida www.sfam.se och i e-post till alla examinander.

Lycka till!